

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-24

Diarienummer N050-0009/24

Handläggare

Amanda Larsson

E-post: amanda.larsson@ink.goteborg.se

Årsrapport 2024

Förslag till beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden godkänner Årsrapport för 2024 och översänder den till kommunstyrelsen.
2. Inköps- och upphandlingsnämnden godkänner de uppdrag i årsrapporten som förklaras fullgjorda.
3. Inköps- och upphandlingsnämnden fastställer årets resultat på +2,2 miljoner kronor.
4. Inköps- och upphandlingsnämnden återredovisar 2 202 000 kronor, vilket återförs till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

I enlighet med Göteborgs stads styrmodell ska varje nämnd upprätta, samt besluta om en årsrapport. Inköps- och upphandlingsförvaltningen har upprättat en årsrapport för 2024 och föreslår nämnden att anta denna rapport samt översända den till kommunstyrelsen senast den 12 februari 2024.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen redovisar ett överskott på 2,2 miljoner kronor för 2024, trots att provisionsintäkterna understeg budgeten med cirka 7 miljoner kronor.

Finansieringsmodellen med provisionsintäkter som största inkomstkälla visar på svårigheter att prognostisera och beräkna provisionsintäkter. Provisionsintäkterna påverkas av omsättningen på gemensamma ramavtal. Provisionsintäkterna är en följd av naturliga variationer, vilket skapar en dynamik där intäkterna fluktuerar beroende på om inköpen når upp till förväntningarna.

Arbetet mot välfärdsbrott och att skapa en robustare stad vid händelse av kris eller krig är områden förvaltningen arbetar intensivt med och de bedöms både ekonomiskt och personellt resurskrävande för att uppnå önskvärd utveckling.

Genomförandet av de riktade fullmaktigeuppdragen om att utöka antalet arbetsplatskontroller och att ta fram ett kommunövergripande arbetssätt för hantering av riskbranscher inom inköp och upphandling visar på en vilja i staden att ha en samordnande funktion samt behovet av detta. För att åstadkomma en utveckling i enlighet stadens förväntansbild krävs en upptrappning av dagens arbete, vilket föreslås (i eget ärende, N050-0028/2025) innebära en ökning till 20 miljoner. Ställningstagande gällande ambitionsnivå och omfattning är upp till kommunfullmäktige att avgöra.

Bedömning ur ekologisk dimension

En ny vägledning för cirkulära inköp och cirkulär avyttring håller på att tas fram och förväntas vara klart under kvartal 1 2025. Vägledningen syftar till att ge bättre förutsättningar för stadens medarbetare att agera cirkulärt i linje med riktlinjerna för inköp och upphandling samt riktlinjen för avyttring. För att stödja omställningen mot en cirkulär ekonomi är en av förvaltningens strategier att utgå från användare och beställares möjligheter och behov och försöka möta dessa genom ändamålsenliga avtal.

Under året har fokus legat på att koppla ihop miljöspendberäkningarna till datalagret. Syftet med detta är att bidra till att höja kvalitén på beräkningarna, men även göra arbetet med beräkningar och resultat mer effektiva och användbara. Fokus har också legat på att förbereda för uppföljning av miljö- och klimatprogrammet och målet om en 90 procentig minskning av klimatpåverkan från inköp. Ett projekt med Svenska Miljöinstitutet (IVL) pågår fortsatt där vissa klimatindikatorer anpassas till mer cirkulära inköp, det gäller exempelvis engångsprodukter och mobiltelefoner. Ett annat arbete för att visualisera och öka förståelsen av möjligheterna att genomföra minskning enligt 90%-målet ovan pågår och beräknas avslutas under Q1 2025.”

Exempel på upphandlingar där miljökrav utvecklats under året: I hyra av sax- bil- bom- och pellarliftar har krav ställts på fossilfria drivmedel samt krav på elektrifierade liftar inom vissa områden. I Kyllda matportioner ställs krav att lätta lastbilar ska vara nollemissionsfordon samt att förpackningar ska bestå av återvunnen eller biobaserad råvara. I Servicearbeten och mindre entreprenader ställs fordonskrav och krav på andel nollemissionsfordon. Samtliga arbetskläder ska vara miljömärkta.

Bedömning ur social dimension

En insats för att involvera fler aktörer är att tillämpa reserverad upphandling. Förvaltningen har, enligt en bestämd arbetsordning, haft dialog med idéburna organisationer tillsammans med SPINK inför specifika upphandlingar inom välfärdsområdet. Förvaltningens bedömning är dock att dialogerna och de reserverade upphandlingarna som gjorts inom välfärdsområdet inte lett till ökade marknadsandelar för den idéburna sektorn. De, av civilsamhällets organisationer, som har möjlighet att vara med i reserverade upphandlingar inom välfärdsområdet får kontrakt oavsett om upphandlingen reserveras eller inte då de har möjlighet att konkurrera på samma villkor som andra. Samtidigt är behovet stort av de välfärdstjänster som upphandlas, att både privata aktörer och civilsamhällets organisationer behövs på avtalen. Vidare är vissa av de välfärdstjänster som upphandlas av sådan karaktär att det kanske bara finns civilsamhällesorganisationer på den aktuella marknaden (exempelvis Bostad först).

En slutsats från dialog med idéburna organisationer, är att för att andelen av idéburna leverantörer inom välfärdstjänster ska öka skulle Göteborgs stad behöva garantera volymer och längre avtal.

Genom social hänsyn i upphandling har 88 personer kommit i anställning och ytterligare ca 30 personer fått praktik eller andra korta insatser som en stegförflyttning mot arbete och självförsörjning. Stödfunktionen för social hänsyn, ett samarbete mellan inköps- och upphandlingsförvaltningen och förvaltningen för arbetsmarknad- och vuxenutbildning, har under året sett ett ökat behov av praktikplatser för personer som är kopplade till stadens Kompetenscentra. I en del upphandlingar har därför krav ställts direkt riktade mot praktik. Det har gjort att upphandlingar som tidigare inte varit aktuella för krav på social hänsyn möjliggjorts.

Samverkan

Information i samverkan 2024-01-28

Bilagor

1. Årsrapport 2024
2. Barnbokslut 2024

Ärendet

Inköps- och upphandlingsnämnden har att godkänna Årsrapport 2024 och därtill föreslagna beslutssatser.

Beskrivning av ärendet

Årsrapporten för 2024 är upprättad i enlighet med stadens styrmodell. Av rapporten framgår ekonomiskt resultat samt måluppfyllelse av givna mål och uppdrag. Vidare följs den samlade riskbilden för året upp.

Inköps- och upphandlingsnämnden redovisar ett överskott på 2,2 miljoner kronor för 2024, trots att provisionsintäkterna understeg budgeten med cirka 7 miljoner kronor. Provisionsintäkter är beroende av omsättningen på gemensamma ramavtal och därför påverkad av naturliga variationer i inköpsvolymen. De minskade intäkterna balanseras mot lägre personalkostnader orsakade av vakanser och fördröjda rekryteringar samt minskade utgifter för utveckling och konsulter.

De uppdrag som nämnden tilldelats i budget för 2024, bedöms vara omhändertagna. Fyra av uppdragen redovisas i separata ärenden, medan resterande kommenteras och föreslås avslutas genom årsrapportens godkännande. Indikatorer visar på en generellt positiv utveckling, detta trots att nämndens verksamhet varit i en omorganisation och intäkterna varit lägre än de prognostiserats.

Exempel på områden som varit i fokus under året har varit arbetet mot välfärdsbrott, utveckling av digitala bastjänster för bättre stöd vid inköp och upphandling, uppföljningsinsatser av olika karaktär, insatser för ökad robusthet vid händelse av kris eller krig och arbetet för ett bättre klimat. Sammanfattat kan beskrivas att inköps- och upphandlingsnämndens insatser återspeglas i de tre dimensionerna för hållbarhet.

Social hållbarhet åskådliggörs i de insatser som sker inom social hänsyn och det som görs inom möjligheten att tillämpa reserverad upphandling. Ekonomisk hållbarhet påverkas av det strategiska utvecklingsarbetet avseende inköp, arbetet med uppföljning och sund konkurrens. Ekologisk hållbarhet visas på genom att medvetna inköp kan göra skillnad för klimatet och stadens klimatomställning. Flera exempel på insatser som gjorts under året synliggörs i årsrapporten.

Inköps- och upphandlingsnämndens ansvar att i staden leda och driva utveckling inom inköps- och upphandlingsområdet märks såväl i de fokus som ovan beskrivs, som i de uppdrag som nämnden tagit sig an under 2024. Resultatet av uppdraget att följa upp implementering av riktlinjen visar på behovet av tydlig styrning på strategisk nivå, som understöds av vägledande processer, rutiner, system och utbildningar.

Förvaltningen verkar genom att ständigt utveckla stadens gemensamma inköpsprocess och utveckla de digitala tjänster som finns som bastjänster. Även nätverk och relationer till näringsliv och leverantörer är väsentligt. En kundorienterad insats som utvecklats under året är dialogmöten med respektive förvaltningar och bolag. Hittills har 27 genomförts, vars syfte är att stötta men också lyssna in för att kunna utveckla stödet ännu mer rätt utifrån behov som finns.

Förvaltningens förändringsresa med nya yrkesroller och arbetssätt pågår fortsatt, vilket kräver tydliga processer och samarbete. Rekryteringsbehovet har under året varit högt på grund av tidigare personalomsättning och nya uppdrag. Några områden som förstärkts är informationssäkerhet och digitalisering.

Några utmaningar som förvaltningen identifierat och arbetat är införandet av nya system, tydliggörande av roller och arbetssätt samt internt samarbete. Under hösten har det för delar av verksamheten varit hög belastning. I arbetsmiljöarbetet har hälsofrämjande faktorer betonats, men också fokus på de riskbedömningar som genomförts.

Förvaltningens bedömning

Av årsrapporten framgår att förvaltningen verkat i linje med de mål och uppdrag som åligger nämnden, samt omhändertagit dess grunduppdrag. Måluppfyllelsen är generellt god och det ekonomiska resultatet positivt. Identifierade risker bedöms vid uppföljning vara omhändertagna.

Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna Årsrapport 2024 och översända den till kommunstyrelsen.

Amanda Larsson
Förvaltningscontroller

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör